

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ТКАЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ЮРІЙОВИЧ

УДК: [342.95:347.955](477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ В
УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна».

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор
Безпалова Ольга Ігорівна,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри адміністративної
діяльності поліції;

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент
Шاپовал Роман Володимирович,
Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого, професор кафедри
адміністративного права та
адміністративної діяльності;

кандидат юридичних наук
Хромова Катерина Ігорівна,
прокурор Харківської
місцевої прокуратури № 4.

Захист відбудеться 25 квітня 2018 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

Автореферат розісланий 23 березня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Уклавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Україна прийняла історичне рішення щодо свого подальшого розвитку у європейському співтоваристві. Як зазначається в Енергетичній стратегії України на період до 2035 року, принциповий вибір України зумовив потребу у зміні підходів до формування державної політики, які мають відповідати керівним принципам і усталеній практиці Європейського Союзу. Результатом впровадження нових підходів до формування та реалізації державної політики у паливно-енергетичному секторі України має стати його перетворення на сучасний, ефективний, конкурентоспроможний сектор національної економіки.

Зважаючи на те, що паливно-енергетичному сектору належить значна доля ВВП країни, виникає нагальна потреба в узгоджених діях усіх зацікавлених суб'єктів задля переведення на якісно новий рівень формування та реалізацію державної політики у паливно-енергетичному секторі України із дотриманням європейських інституційних принципів публічної адміністрації, у тому числі принципу децентралізації влади. Особливої важливості набувають юридичні наукові дослідження, спрямовані на розробку нових методологічних підходів та правових моделей з метою створення наукового підґрунтя для оновлення державної політики у зазначеному секторі економіки.

Суттєвого значення та актуальності набувають дослідження питань державної політики у паливно-енергетичному секторі України за допомогою дослідницького потенціалу адміністративно-правової науки. Загальні питання формування та реалізації державної політики знайшли своє висвітлення у наукових працях таких українських та зарубіжних вчених-юристів (передусім фахівців у галузі адміністративного права):

В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, О. Ф. Андрійко, І. В. Арістова, О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, Ю. П. Битяк, В. В. Галуцько, В. М. Гарашук, О. П. Гетманець, С. М. Гусаров, В. С. Журавський, О. В. Зайчук, Т. О. Коломєць, І. Б. Коліушко, В. К. Колпаков, Т. С. Костюк, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, К. Б. Левченко, А. В. Малько, Н. І. Матузов, Р. С. Мельник, О. І. Миколенко, О. М. Музичук, В. Я. Настюк, В. С. Нерсисянц, Н. М. Оніщенко, І. В. Патеріло,

О. В. Петришин, В. Н. Протасов, О. Ю. Синявська, О. Ф. Скакун, В. В. Сокурєнко, С. Г. Стеценко, В. П. Тимошук, І. А. Франчук, К. І. Хромова, М. В. Цвік, Р. В. Шаповал та інші. Існуючі наукові праці вчених-адміністративістів (наприклад, Я. Г. Вороніна, В. Г. Горобця, О. М. Губрієнка, М. О. Данилюка, О. М. Доценка, О. С. Кострубицької,

С. А. Лобанової, Н. В. Майданевич, А. М. Новицького, А. В. Нікона, О. В. Панібрацької, О. В. Сердюченка) зробили значний внесок у вирішення питань щодо адміністративно-правового регулювання окремих складових паливно-енергетичного сектору України та адміністративно-правового забезпечення державного управління цим сектором. Разом з тим, в умовах децентралізації влади в Україні виникає нагальна потреба в оновленні існуючих засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері з позицій адміністративно-правової науки. Це зумовлено тим, що у вітчизняній юридичній літературі зазначені питання хоч і вивчалися, але конкретно щодо реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в цілому практично не досліджувалися.

Таким чином, необхідність удосконалення реалізації зазначеної політики в нових умовах сьогодення, недостатність теоретичного підґрунтя, наявність законодавчих проблем обумовлюють актуальність комплексного дослідження сутності та особливостей адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідницької роботи Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» – «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0107U008696) та спрямовано на виконання: Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони; Стратегії сталого розвитку «Україна-2020»; Енергетичної стратегії України до 2035 року: безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність.

Мета та завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі комплексного вивчення наукових праць у сфері юриспруденції, чинного національного та міжнародного законодавства, узагальнення практики їх реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні, уточнити напрями її здійснення, надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо її удосконалення, у тому числі національного адміністративного законодавства у цій сфері.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні *завдання*:

– визначити методологію дослідження державної політики у паливно-енергетичній сфері України, зокрема, понятійний апарат, методи, стадії, принципи;

- розкрити цілі, завдання, напрями формування державної політики у паливно-енергетичній сфері України;
- охарактеризувати реалізацію державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні як об’єкта адміністративно-правового регулювання;
- висвітлити адміністративно-правові засоби реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації в Україні;
- з’ясувати місце адміністративного законодавства в системі правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні;
- визначити систему суб’єктів державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні;
- висвітлити адміністративну діяльність суб’єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід застосування організаційно-правових інструментів зовнішньої допомоги для удосконалення реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері та визначити можливості його використання в Україні в умовах децентралізації влади;
- окреслити напрями розвитку національного адміністративного законодавства щодо реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади.

Об’єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають під час реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стали сучасні методи та прийоми наукового пізнання – як загальнонаукові, так і спеціальні. Провідним є загальнонауковий діалектичний метод пізнання реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері (далі – ПЕС) України, що дає можливість розглянути у взаємозв’язку теоретико-правові та методологічні засади її формування та реалізації, складові адміністративно-правового механізму реалізації політики в умовах децентралізації в Україні, а також виявити установлені напрями удосконалення (розділи 1 – 3). Застосування методів і прийомів наукового пізнання спрямовується системним підходом, що дозволяє досліджувати проблеми в єдності їхнього соціального змісту та юридичної форми (розділи 1 – 3). За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат (підрозділи 1.1-1.3, 2.1). Завдяки

історико-правовому методові проаналізовано генезу формування державної політики у ПЕС під час визначення її цілей, завдань, напрямів (підрозділ 1.2). Порівняльно-правовий метод використовувався для дослідження особливостей зарубіжного досвіду реалізації державної політики у ПЕС та можливостей його застосування в Україні, а також питань адаптації національного адміністративного законодавства у цій сфері до відповідного законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС) (підрозділи 3.1, 3.2). За допомогою формально-юридичного методу досліджувалися норми адміністративного права, в яких закріплюються адміністративно-правовий статус суб'єктів реалізації державної політики, інші адміністративно-правові засоби, за допомогою яких відбувається адміністративна діяльність цих суб'єктів (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.4). Системно-структурний метод сприяв формуванню адміністративно-правового механізму реалізації державної політики у ПЕС в умовах децентралізації влади в Україні (підрозділи 1.3, 2.2, 2.3). Методи класифікації, групування та системно-функціональний застосовано для визначення системи суб'єктів формування та реалізації державної політики у ПЕС (підрозділи 2.3, 2.4). Статистичний метод дозволив виявити тенденцію імплементації європейських норм права у ПЕС до законодавства України за останні п'ять років (підрозділ 3.2).

Нормативно-правову базу дисертації становлять Конституція України, закони України, відповідні міжнародні правові акти, підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини у паливно-енергетичній сфері та регламентують діяльність суб'єктів реалізації державної політики у цій сфері.

Науково-теоретичною основою дисертації є теоретико-методологічні розробки та монографічні дослідження вітчизняних й зарубіжних фахівців з загальної теорії держави і права, у галузях конституційного, адміністративного, інформаційного права та напрацювання науковців з теорії публічного управління.

Емпіричну та інформаційну основу дисертації становлять результати статистичних досліджень щодо розподілів звернень відносно надання адміністративних послуг за складовими паливно-енергетичної сфери, за суб'єктами їх надання, а також щодо забезпечення законності суб'єктами реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні авторського підходу щодо визначення та удосконалення адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади і визначається тим, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права комплексним монографічним дослідженням

зазначеної проблеми. У результаті проведеного дослідження одержано низку нових наукових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення та виносяться на захист:

вперше:

- запропоновано та реалізовано методологію дослідження феномену державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади, основні аспекти якої виходять із: 1) методологічного плюралізму у юриспруденції; 2) системного світорозуміння; 3) формування якісних наукових стандартів у дослідника (передусім, форм організації наукових знань – поняття, принципи, концепції, ідеї, гіпотези та ін.); 4) конструктивності використання історико-правового методу для встановлення як проблемних моментів, так і позитивного досвіду у пізнанні явищ права та держави; 5) визнання важливості порівняльно-правового методу для просування у напрямку європейського розвитку та врахування процесів децентралізації влади в Україні; 6) орієнтування на засади загальної теорії права як бази правового регулювання (у тому числі, адміністративно-правового) явищ права та держави (зокрема, державної політики у паливно-енергетичній сфері України);

- сформульовано визначення адміністративно-правового механізму реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України» як інтегративного утворення із: 1) цілісної, ієрархічної, реально працюючої системи суб'єктів реалізації відповідної політики, за допомогою яких здійснюється публічна влада і реалізуються передусім функції публічно-сервісного та управлінського характеру в умовах децентралізації влади в Україні; 2) системи взаємопов'язаних та взаємозалежних адміністративно-правових засобів та способів, за допомогою яких уповноважені суб'єкти реалізації державної політики здійснюють цілеспрямований вплив на суспільні відносини, які виникають у процесі реалізації зазначених напрямів державної політики у паливно-енергетичній сфері України, задля досягнення основної мети Енергетичної стратегії України 2035;

- запропоновано та обґрунтовано концепцію формування інституційного забезпечення реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України, яка виходить із: 1) системного світорозуміння;

- 2) конструктивності європейських інституційних принципів публічної адміністрації; 3) напрямів (функцій) реалізації державної політики у ПЕС України, які є об'єктом адміністративно-правового регулювання; 4) комплексного підходу щодо врахування різноманіття структур інституційного забезпечення; 5) місця та значення адміністративно-правового статусу суб'єктів інституційного забезпечення для реалізації

визначених завдань та функцій; 6) ролі адміністративно-правового забезпечення у формуванні інституційного забезпечення; 7) розуміння умов для гарантування ефективності формування інституційного забезпечення;

удосконалено:

- підхід щодо дослідження адміністративно-правового механізму реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади, що проявилось під час його опрацювання у комплексному врахуванні статичної (адміністративно-правові засоби-інструменти, інституційне забезпечення) та динамічної (адміністративно-правові засоби-технології, адміністративна діяльність суб'єктів реалізації політики) складових механізму;

- класифікацію системи принципів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади, структурними елементами якої є: 1) загальні принципи, які притаманні їй у будь-якій сфері суспільного життя, у тому числі паливно-енергетичній; 2) специфічні принципи, які є спільними для кожного елемента паливної та енергетичної складових паливно-енергетичної сфери України; 3) європейські інституційні принципи публічної адміністрації (децентралізації, деконцентрації, субсидіарності), які потребують системної імплементації до національних принципів для розподілу завдань, функцій між суб'єктами реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України, наділення відповідними адміністративно-правовими повноваженнями;

- концепцію визначення та формування інструментів діяльності публічної адміністрації, що проявилася у: 1) введенні у науковий обіг понять «адміністративно-правові засоби-інструменти» та «адміністративно-правові засоби-технології» реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України; 2) визначенні та аналізі конкретних адміністративно-правових засобів, що використовуються під час реалізації політики відповідними суб'єктами;

- розуміння напрямів удосконалення системи суб'єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні, що знайшло своє відображення у: 1) розширенні складу суб'єктів формування та реалізації політики, ґрунтуючись на положеннях Угоди про асоціацію та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства; 2) узагальненні та впровадженні міжнародного проектно-програмного механізму надання зовнішньої допомоги Україні у процесі інституційної розбудови у цій сфері; 3) виробленні пропозицій до адміністративного законодавства;

дістали подальшого розвитку:

– розуміння реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що у результаті дозволило: 1) виокремити три основні групи суспільних відносин (управлінські, публічно-сервісні, юрисдикційні), які виникають під час реалізації різноманітних управлінських функцій, функції надання адміністративних послуг, юрисдикційної функції; 2) забезпечити належне здійснення цих функцій за допомогою норм адміністративного права, форм їхньої реалізації, адміністративно-правових відносин та юридичних джерел адміністративного права – адміністративного законодавства;

– підхід щодо адаптації національного адміністративного законодавства у паливно-енергетичній сфері України до відповідного законодавства Європейського Союзу, що проявилось у розробці правової моделі дослідження зазначеної адаптації. Впровадження цієї моделі дозволило з'ясувати ступінь імплементації правових актів європейського законодавства у національне адміністративне законодавство у цій сфері та сформулювати пропозиції щодо усунення окремих проблем адаптації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, і можуть бути використані:

– у *науково-дослідній сфері* – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розвитку адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в рамках Енергетичної стратегії України – 2035 (*акти впровадження Науково-дослідного інституту публічного права та Національної академії внутрішніх справ*);

– у *правотворчій сфері* – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані у процесі наукової та правової експертизи проектів законів та інших нормативно-правових актів адміністративного законодавства України з питань формування та реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері (*довідка Науково-дослідного інституту публічного права*);

– у *правозастосовній сфері* – використання одержаних результатів дозволить покращити адміністративну діяльність суб'єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні (*акт впровадження Харківської обласної державної адміністрації*);

– у *навчальному процесі* – положення й висновки дисертації знайшли застосування при викладанні дисциплін «Публічне адміністрування», «Адміністративне право і процес», «Правозастосування», а також при підготовці лекцій і навчальних

посібників з даної тематики (*акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ*).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та висновки дисертації було оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми прав людини, держави та вітчизняної правової системи» (Дніпропетровськ, 2015); «Актуальні проблеми сучасного правознавства» (Київ, 2016); «Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності» (Львів, 2016); «Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку» (Запоріжжя, 2017).

Публікації. Основні наукові положення та результати дослідження викладено у 5 наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 статті – у зарубіжному науковому виданні, у 4 тезах наукових доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи – 282 сторінки, із них основного тексту – 209 сторінок. Список використаних джерел містить 373 найменування і займає 40 сторінок. Додатки розміщено на 34 сторінках. .

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, її зв'язок з науковими планами та програмами, визначено мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження, публікацій, структури й обсягу роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правові та методологічні засади державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні» містить три підрозділи.

У *підрозділі 1.1 «Методологія дослідження адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України: понятійний апарат, методи, стадії, принципи»* встановлено необхідність формування методології дослідження феномену державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні. Визначено та розкрито основні аспекти методології для вироблення адміністративно-правових засад реалізації даної політики. Наголошено, що об'єктом державної політики є ПЕС України як сфера суспільних відносин, пов'язаних із виробництвом (зберіганням, транспортуванням, розподілом, торгівлею, збутом, використанням) палива та енергії. Запропоновано досліджувати ПЕС України як системне утворення, невід'ємними взаємодіючими

підсистемами якого постають паливна (вугільна, нафтова, газова, торфова) та електроенергетична (ядерна, тепла, гідроенергетика, відновлювальні джерела електроенергії, електричні мережі). Виявлено особливості ПЕС України, які необхідно враховувати у політиці.

Запропоновано авторське розуміння поняття «державна політика у паливно-енергетичній сфері України». Виявлено чотири етапи її формування та реалізації (ініціювання, розробка, реалізація, оцінка), що зумовило її дослідження на двох стадіях – формування та реалізація. Визначено системну модель принципів формування та реалізації політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади.

У підрозділі 1.2 «*Формування державної політики у паливно-енергетичній сфері України: цілі, завдання, напрями*» з'ясовано існування трьох історичних етапів формування державної політики у ПЕС України: 1) 1990 – 1999 рр.; 2) 2000 – 2006 рр.; 3) 2006 р. – по теперішній час. Аналіз змісту етапів формування концептуальних засад, основних положень (цілей, завдань, напрямів) політики свідчить, що, починаючи з 1991 року по теперішній час, державна політика не була затверджена на законодавчому рівні. Усвідомлено необхідні кроки держави у реформуванні ПЕС України. Для третього етапу визначено мету – забезпечити: 1) досягнення цільових показників з енергетичної безпеки та енергоефективності; 2) інноваційне оновлення енергетичного сектору; 3) інтеграцію з європейським енергетичним сектором.

Аналіз цілей, завдань, напрямів формування державної політики у ПЕС України на кожному історичному етапі дозволив виявити необхідність удосконалення системи управління у ПЕС України та її адміністративно-правового забезпечення, з урахуванням вимог європейського адміністративного законодавства та процесів децентралізації влади в Україні. Вирішенню даної проблеми сприятиме здійснення другої стадії державної політики – її реалізації.

У підрозділі 1.3 «*Реалізація державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні як об'єкт адміністративно-правового регулювання*» визначено напрями реалізації державної політики у ПЕС України, які є об'єктом адміністративно-правового регулювання: 1) управлінський; 2) публічно-сервісний (надання адміністративних послуг); 3) юрисдикційний (застосування заходів адміністративного примусу). Обґрунтовано, що їх реалізація має базуватися на імplementованих у національне законодавство європейських інституційних принципах публічної адміністрації: децентралізації, деконцентрації, субсидіарності. З'ясовано зміст даних принципів саме в контексті реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері.

Обґрунтовано доцільність розробки адміністративно-правового механізму для ефективної реалізації пріоритетних напрямів державної політики у ПЕС України в умовах децентралізації влади. Сформульовано авторське розуміння змісту поняття «адміністративно-правовий механізм реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України». Запропоновано досліджувати адміністративно-правовий механізм, зважаючи на його структуру: 1) статична складова: а) статичні адміністративно-правові засоби; б) інституційна складова (система суб'єктів); 2) динамічна складова: а) динамічні адміністративно-правові засоби; б) адміністративна діяльність суб'єктів реалізації основних напрямів державної політики. З'ясовано роль адміністративно-правового механізму у визначенні адміністративно-правових засад реалізації державної політики у ПЕС України.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий механізм реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні» складається із чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Адміністративно-правові засоби реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України»* обґрунтовано доцільність: 1) введення у науковий обіг понять «адміністративно-правові засоби-інструменти» та «адміністративно-правові засоби-технології» реалізації державної політики у ПЕС України; 2) визначення такої структури зазначених засобів: 1) дозволи, заборони, зобов'язання, що містяться в нормах адміністративного права; джерела адміністративного права; 2) адміністративні правовідносини, суб'єктивні права і юридичні обов'язки використання прав, додержання заборон, виконання обов'язків, регулятивні акти правозастосування, охоронні акти правозастосування та ін. Доведено, що у запропонованих поняттях відображено європейське прагнення України, а саме, у врахуванні: 1) серед адміністративно-правових засобів-інструментів інституційних європейських принципів публічної адміністрації; 2) серед адміністративно-правових засобів-технологій, наприклад, правозастосовних актів регулятивного характеру (передусім актів надання адміністративних послуг).

Акцентовано увагу, що система адміністративно-правових засобів реалізації державної політики у ПЕС України має наступну структуру: а) підсистема адміністративно-правових засобів-інструментів, тобто нормативно-правових актів, адміністративних договорів та актів-планів, в яких містяться зобов'язання, дозволи, заборони, правові стимули, принципи, норми адміністративного права; б) підсистема адміністративно-правових засобів-технологій, тобто сукупність відповідних адміністративних актів, актів-дій. Проаналізовано конкретні адміністративно-правові засоби-інструменти та засоби-технології

реалізації державної політики у ПЕС України саме в контексті сучасного етапу децентралізації влади. Виявлено проблемні моменти, пов'язані із застосуванням даних адміністративно-правових засобів та запропоновано шляхи їх усунення.

У підрозділі 2.2 *«Правові засади реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України та місце серед них норм адміністративного законодавства»* акцентовано увагу на місці адміністративних нормативно-правових актів у структурі адміністративно-правових засобів-інструментів реалізації державної політики у ПЕС України.

Визначено структуру правових засад реалізації державної політики у ПЕС України: 1) підсистема національних нормативно-правових актів; 2) підсистема міжнародних правових актів. Встановлено вимоги, яким мають відповідати правові акти. Здійснено класифікацію підсистеми національних нормативно-правових актів за критеріями – «складові елементи ПЕС України», «юридична сила». Це дозволило визначити особливості адміністративно-правового регулювання управлінських, публічно-сервісних, юрисдикційних суспільних відносин, що виникають під час реалізації відповідних напрямів державної політики, а також виникаючі при цьому проблеми.

Показано, що складовими другої підсистеми правових засад є відповідні міжнародні договори. Наведено перелік міжнародно-правових актів: 1) акти, які є частиною національного законодавства; 2) акти, які потребують імплементації до національного законодавства. Здійснено систематизацію адміністративного законодавства України у ПЕС України у формі інкорпорації.

У підрозділі 2.3 *«Суб'єкти реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України»* запропоновано концепцію формування цілісної системи суб'єктів (інституційного забезпечення) як складової адміністративно-правового механізму реалізації державної політики у ПЕС України. Запропоновано розглядати інституційне забезпечення як нерозривну єдність суб'єктів: 1) формування політики; 2) реалізації політики. Обґрунтовано необхідність виокремлення системного утворення із суб'єктів формування та реалізації державної політики у ПЕС України.

Виявлено перелік суб'єктів реалізації політики: відповідні органи виконавчої влади України на центральному та територіальному рівні; органи місцевого самоврядування; громадські об'єднання. Проаналізовано структуру органів виконавчої влади України на центральному та територіальному рівні (зокрема Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, Державної інспекції

ядерного регулювання України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), їх функції (управлінська, публічно-сервісна та юрисдикційна) та адміністративно-правові повноваження як у ПЕС України у цілому, так і у її складових. З'ясовано роль органів місцевого самоврядування у реалізації управлінської, публічно-сервісної та юрисдикційної функцій. Визначено існуючі проблеми у діяльності органів місцевого самоврядування та адміністративно-правові заходи їх подолання в умовах децентралізації влади в Україні. Показано місце громадських об'єднань у структурі інституційного забезпечення. Визначено умови підвищення ефективності діяльності суб'єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні.

У підрозділі 2.4 «Адміністративна діяльність суб'єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України» доведено доцільність врахування під час тлумачення адміністративної діяльності суб'єктів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України її публічно-сервісного характеру. З'ясовано ознаки цієї діяльності.

Встановлено, що: 1) управлінська та публічно-сервісна функції реалізації державної політики здійснюються як відповідні неюрисдикційні провадження; 2) юрисдикційна функція реалізації політики – як відповідні юрисдикційні провадження. Публічно-сервісну функцію досліджено у контексті надання адміністративних послуг, результатом якого є правозастосовний акт регулятивного характеру. Охарактеризовано загальну процедуру та стадії провадження щодо надання адміністративних послуг у ПЕС України, які класифікуються таким чином: 1) в залежності від особливостей надання адміністративних послуг (реєстраційні, дозвольні); 2) за складовими ПЕС України – паливна та енергетична. Узагальнення результатів проведених досліджень доводить, що існують як певні позитивні зрушення, так і окремі проблеми. Сформульовано пропозиції щодо шляхів вирішення цих проблем та посилення позитивної тенденції в адміністративній діяльності суб'єктів реалізації політики щодо впровадження принципу децентралізації влади.

Аргументовано, що адміністративна діяльність суб'єктів реалізації юрисдикційного напрямку державної політики у ПЕС України відбувається за певною процедурою. Визначено стадії цього провадження. Акцентовано увагу на значенні правозастосовного акта охоронного характеру у дотриманні законності у ПЕС України. Встановлено перелік нормативно-правових актів, в яких містяться відповідні адміністративно-процедурні норми, що дозволяють належним чином застосувати заходи адміністративної відповідальності.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні» містить два підрозділи.

У підрозділі 3.1 «Удосконалення інституційного забезпечення реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні: впровадження міжнародного проектно-програмного механізму» відстоюється позиція щодо необхідності активізації міжнародного співробітництва України, передусім, з ЄС у паливно-енергетичній сфері. Встановлено історичні етапи співпраці України з ЄС у зазначеній сфері. Проаналізовано основні документи, що дозволило з'ясувати генезу національних суб'єктів реалізації державної політики у ПЕС України. Акцентовано увагу на ролі Угоди про асоціацію та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства у формуванні нових інституцій співробітництва у ПЕС, особливо зважаючи на сучасний етап децентралізації влади.

Визначено основні організаційно-правові механізми ЄС для надання зовнішньої допомоги країнам-сусідам (у тому числі Україні) у напрямках:

1) інституційної розбудови співпраці Україна – ЄС у ПЕС; 2) формування інституцій, спроможних здійснювати адаптацію національного законодавства до законодавства ЄС; 3) децентралізації суб'єктів публічної адміністрації, у тому числі суб'єктів реалізації державної політики у ПЕС України;

4) удосконалення діяльності органів державної влади, які є суб'єктами реалізації державної політики у ПЕС України, оптимізації їх структури; 5) розширення джерел фінансування. Проаналізовано спеціальні проекти та програми ЄС, США, Канади, які спрямовані на залучення органів місцевого самоврядування України, громадських об'єднань, громадян у процес реалізації політики, у тому числі у ПЕС. Акцентовано увагу на необхідності врахування Україною рекомендацій Всесвітньої енергетичної ради, Міжнародного енергетичного агентства, Міжнародної регіональної асоціації органів регулювання енергетики, Європейського Енергетичного Співтовариства.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні: механізм адаптації адміністративного законодавства України до законодавства Європейського Союзу» запропоновано та обґрунтовано правову модель дослідження адаптації адміністративно-правових актів України у ПЕС до відповідного європейського законодавства. Впровадження моделі дозволило з'ясувати:

1) основні поняття права ЄС, характеристики джерел права ЄС; 2)

складові правової бази імплементації положень законодавства ЄС у національне адміністративне законодавство; 3) зобов'язання України як члена Європейського Енергетичного Співтовариства та країни-учасниці Угоди про асоціацію щодо адаптації законодавства України у ПЕС до відповідних правових актів європейського законодавства.

Проаналізовано стан імплементації у законодавство України у ПЕС:

- 1) правових актів ЄЕС (регламентів, директив) трьох Енергетичних пакетів;
- 2) правових актів ЄС (регламентів, директив), які визначені Угодою про асоціацію. Встановлено проблеми, що виникають у процесі адаптації; визначено напрями та заходи щодо їх вирішення.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення завдання щодо визначення адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні, а також шляхів їх удосконалення. В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд положень та висновків, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Запропоновано методологію дослідження адміністративно-правових засад реалізації державної політики у ПЕС України в умовах децентралізації влади. Використання методології дозволило надати визначення поняття «державна політика у паливно-енергетичній сфері України»: це стратегічний курс держави у паливно-енергетичній сфері, який зумовлює систему цілей, завдань, основних напрямів діяльності суб'єктів формування та реалізації політики у цій сфері, а також заходів (організаційних, правових економічних) та узгоджених дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також громадських об'єднань для забезпечення усталеного розвитку паливно-енергетичній сфері України, її інтеграції до енергетичної сфери ЄС.

Впроваджено положення системного підходу як під час дослідження ПЕС (як об'єкта державної політики), так у процесі здійснення двох стадій державної політики у ПЕС – формування та реалізації. Встановлено особливості ПЕС України. Обґрунтовано, що під час визначення цілей, завдань та напрямів формування державної політики необхідно враховувати особливості ПЕС та моніторити стан задоволення потреб у кожній її складовій. Аргументовано, що належне функціонування ПЕС України потребує розробки інноваційної державної політики та ефективних механізмів її реалізації.

Доведено засадницьку роль принципів, що узгоджуються з принципами Угоди про асоціацію, у створенні методологічного підґрунтя для державної політики у ПЕС України в умовах децентралізації влади. Запропоновано системну модель принципів державної політики у ПЕС.

2. Визначено цілі, завдання та напрями формування державної політики у ПЕС України. Встановлено, що це сприяло не лише визначенню концептуальних засад формування досліджуваної політики, але й виробленню належних пропозицій задля її реалізації за допомогою адміністративно-правових засобів та способів. З'ясовано, що на першому етапі формування державної політики був відсутній єдиний нормативно-правовий акт, у якому визначено цілі, завдання, функції політики. Порівняльно-правовий аналіз показав, що на другому етапі розроблено Енергетичну стратегію України (далі – ЕСУ) на період до 2030 року. Доведено, що для третього історичного етапу формування державної політики характерно існування двох періодів: 1) політика після прийняття ЕСУ до 2030 року; 2) політика з моменту ухвалення (серпень 2017 р.) ЕСУ до 2035 року, яка акцентує увагу на пріоритетності забезпечення безпеки, енергоефективності та конкуренції. Визначено, що ЕСУ 2030 має передусім галузевий характер, тобто не є актом загальнодержавного значення. Водночас нова ЕСУ 2035 характеризується:

1) наявністю чітко визначених стратегічних орієнтирів розвитку ПЕС України; 2) визначенням трьох етапів реалізації основної мети, встановленням пріоритетних завдань на кожному із етапів; 3) усвідомленням необхідності створення сучасної системи управління для досягнення основної мети ЕСУ 2035 та її адміністративно-правового забезпечення.

3. Надано визначення поняття «об'єкт адміністративно-правового регулювання»: це сукупність однорідних суспільних відносин, які виникають між відповідними суб'єктами (обов'язкові – органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) та регулюються нормами адміністративного права. Аргументовано, що цей об'єкт включає різні за суттю однорідні суспільні відносини, які регулюються нормами адміністративного права, передусім, наступні їх групи: 1) управлінські; 2) публічно-сервісні (надання адміністративних послуг); 3) юрисдикційні (застосування заходів адміністративного примусу). Доведено, що зазначені групи суспільних відносин виникають під час реалізації управлінської, публічно-сервісної та юрисдикційної функцій державної політики у ПЕС України.

Наголошено, що зростання ролі публічно-сервісної функції вимагає прискорення імплементації європейських принципів децентралізації, деконцентрації та субсидіарності до системи принципів

реалізації політики. Розкрито зміст вказаних принципів. Усвідомлено, що їх врахування під час реалізації державної політики потребує зваженого розподілу адміністративно-правових повноважень між центральними, територіальними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Для ефективної реалізації управлінської, публічно-сервісної та юрисдикційної функцій державної політики у ПЕС в умовах децентралізації влади розроблено адміністративно-правовий механізм.

4. Аргументовано, що адміністративно-правові засоби – це відповідні юридичні явища, головна функція яких полягає у досягненні поставлених цілей адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, зокрема, у процесі формування та реалізації державної політики у ПЕС України. Визначено та проаналізовано адміністративно-правові засоби-інструменти реалізації державної політики у ПЕС України: закони, підзаконні нормативно-правові акти, адміністративні договори, акти-плани (в яких містяться зобов'язання, дозволи, заборони, правові стимули, принципи, норми адміністративного права щодо реалізації передусім управлінського та публічно-сервісного напрямів державної політики). Наведено конкретні адміністративно-правові засоби-інструменти реалізації політики. Встановлено, що адміністративні акти, а також адміністративні акти-дії, є адміністративно-правовими засобами-технологіями, що використовуються під час реалізації цієї політики.

5. Запропоновано досліджувати норми адміністративного законодавства в системі правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні, виходячи із наступного: 1) системна форма утворення; 2) зміст – формування правової бази (адміністративних нормативно-правових актів), яка б створювала необхідні умови для належного функціонування ПЕС України та відповідних суб'єктів, належним чином регламентувала особливості розподілу функцій між суб'єктами реалізації політики в умовах децентралізації влади та специфіку виконання ними покладених на них обов'язків; 3) структура – підсистема національних нормативно-правових актів; підсистема міжнародних правових актів. Встановлено вимоги, яким мають відповідати правові акти.

6. Встановлено перелік суб'єктів, що реалізують управлінську, публічно-сервісну та юрисдикційну функції державної політики, – відповідні органи виконавчої влади на центральному та територіальному рівнях (у тому числі, місцеві державні адміністрації), органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання. Аналіз предметів відання та повноважень (як складових адміністративно-правового статусу зазначених органів) виявив проблемні питання щодо: 1) визначення та належного закріплення статусу у окремих суб'єктів реалізації; 2) адекватності назв центральних органів виконавчої влади як служб, інспекцій та агентств. Встановлено, що на територіальному рівні

активізується впровадження європейських інституційних принципів публічної адміністрації, що проявляється, зокрема, у делегуванні центральними органами виконавчої влади необхідних адміністративно-правових повноважень територіальним органам для наближення адміністративних послуг до споживачів, а також для «розвантаження» центру. З'ясовано, що органи місцевого самоврядування, наприклад, через міські ради та їхні виконавчі органи, виконують управлінські, публічно-сервісну та юрисдикційну функції, взаємодіючи з місцевими державними адміністраціями, територіальними органами міністерств, центрами надання адміністративних послуг. Сформульовано пропозиції до адміністративного законодавства щодо усунення існуючих проблем в умовах децентралізації влади. Визначено ключові умови досягнення належного рівня ефективності діяльності суб'єктів реалізації державної політики у ПЕС в умовах децентралізації влади.

7. Дослідження особливостей адміністративної діяльності суб'єктів реалізації публічно-сервісної функції центральних органів виконавчої влади (наприклад, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження, Державної інспекції ядерного регулювання, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг) дозволили переконатися: 1) ця діяльність здійснюється на п'яти стадіях у межах неюрисдикційного провадження, відповідно до визначеної адміністративної процедури; 2) публічно-сервісна функція розглядається у контексті надання адміністративних послуг (реєстраційних, дозвільних), з огляду на предмет відання суб'єкта надання послуги; 3) результатом діяльності є правозастосовний акт регулятивного характеру; 4) предметами відання органів, зокрема, є завдання і функції надання адміністративних послуг, що мають нормативне закріплення.

Аналіз адміністративної діяльності суб'єктів реалізації публічно-сервісної функції зазначеної політики на територіальному рівні (зокрема, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування України) дозволив дійти висновку: 1) певною мірою враховані визначені чинники удосконалення діяльності – умови децентралізації, принцип деконцентрації, роль центрів надання адміністративних послуг; 2) неналежне впровадження одного із чинників удосконалення – принципу субсидіарності; 3) місцеві державні адміністрації не включено до переліку органів виконавчої влади, які надають адміністративні послуги через центри надання адміністративних послуг (водночас, реєстр адміністративних послуг, наприклад, центру надання адміністративних послуг м. Харкова містить дев'ять послуг у ПЕС України); 4) станом на початок 2018 року органи місцевого самоврядування (зокрема, виконавчі органи Харківської міської ради) опосередковано реалізують публічно-сервісну функцію державної політики у ПЕС України, надаючи через

центри надання адміністративних послуг декілька реєстраційних послуг, які є необхідною умовою для подальшого отримання адміністративної послуги у ПЕС України (дозволи, сертифікати). Надано пропозиції щодо вирішення виявлених проблем.

Встановлено, що адміністративна діяльність суб'єктів реалізації юрисдикційної функції державної політики у ПЕС України (наприклад, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг): 1) здійснюється на чотирьох стадіях у межах юрисдикційного провадження відповідно до процедури; 2) її результатом є правозастосовний акт охоронного характеру (постанова про накладення адміністративного стягнення).

8. Доведено важливість активізації міжнародного співробітництва України з ЄС та іншими країнами для удосконалення інституційного забезпечення реалізації державної політики у ПЕС в умовах децентралізації влади в Україні: 1) з'ясовано перелік спільних інституцій, які сприяють реалізації цієї політики, особливості їхніх функцій та повноважень; 2) визначено та систематизовано перелік організаційно-правових механізмів (проектів, програм) ЄС та інших країн світу, які зорієнтовані на надання зовнішньої допомоги Україні у напрямках підвищення ефективності інституційного забезпечення та впровадження принципу децентралізації влади; 3) окреслено шляхи посилення взаємодії між суб'єктами реалізації зазначеної політики.

9. За допомогою запропонованої правової моделі дослідження адаптації адміністративного законодавства у ПЕС України до відповідного законодавства ЄС встановлено основні регламенти та директиви, які є складовими трьох Енергетичних пакетів, прийняття яких є обов'язковими для України як держави-члена Європейського Енергетичного Співтовариства. Встановлено перелік чинних правових актів та проектів законів України, які відповідають вимогам Енергетичних пакетів. За аналогічною схемою, визначено правові акти у ПЕС України, які є результатом імплементації відповідних вторинних джерел права ЄС та узгоджуються із положеннями Угоди про асоціацію. Встановлено позитивні моменти, які зумовлені процесом адаптації адміністративного законодавства України до відповідного законодавства ЄС. З'ясовано, що ступінь імплементації регламентів та директив ЄС у національне адміністративне законодавство у ПЕС України залишає бажати кращого, передусім, незадовільна ситуація спостерігається у напрямі забезпечення енергоефективності. Доведено, що одним із підходів щодо подолання негативних тенденцій є поетапна систематизація адміністративного законодавства у ПЕС України (інкорпорація, кодифікація).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ткаченко О. Ю. Реалізація державної політики у паливно-енергетичній сфері України як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2015. № 2. С. 133-138.

2. Ткаченко О. Ю. Адміністративно-правові засоби формування державної політики у паливно-енергетичній сфері України. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2016. № 1(36). С. 174-182.

3. Ткаченко О. Ю. Адміністративно-правове забезпечення державної політики у паливно-енергетичній сфері України *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 2. С. 123-130.

4. Ткаченко О. Ю. Адміністративно-правовий механізм реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України: правова складова. *Наукові записки. Серія: Право. Випуск 2. Спецвипуск*. 2017. С. 152-158.

5. Ткаченко А. Ю. Институционное обеспечение как составляющая административно-правового механизма реализации государственной политики в топливно-энергетической сфере Украины: концепция формирования. *Международный научно-практический журнал «Право и Закон»*. 2017. № 2. С. 107-114.

6. Ткаченко О. Ю. Система адміністративно-правових засобів реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації: теоретико-правові засади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск № 6. С. 201-209.

7. Ткаченко О. Ю. Особливості адміністративно-правового механізму формування державної політики у паливно-енергетичній сфері України. *Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, (м. Львів, 15-16 квітня 2016 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. С. 120-122.

8. Ткаченко О. Ю. Місце та значення адміністративно-правового механізму у реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України. *Актуальні проблеми прав людини, держави та вітчизняної правової системи: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпропетровськ, 3-4 квітня 2015 р). Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2015. С. 93-95.

9. Ткаченко О. Ю. Концепція формування інституційного забезпечення реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України. *Актуальні проблеми сучасного правознавства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 28-29 січня 2016 р.). К. «Науково-дослідний інститут публічного права. 2016. С. 67-70.

10. Ткаченко О. Ю. Роль адміністративного права у реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері України. *Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 25-26 серпня 2017 року). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С. 84-89.

АНОТАЦІЯ

Ткаченко О. Ю. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2018.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правових засад реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні. Запропоновано методологію дослідження феномену державної політики у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації влади. Доведено, що реалізація державної політики у зазначеній сфері є об'єктом адміністративно-правового регулювання. Аргументовано доцільність розробки та використання адміністративно-правового механізму для реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері в умовах децентралізації влади в Україні. З'ясовано роль адміністративно-правових засобів у реалізації державної політики у паливно-енергетичній сфері. Запропоновано концепцію формування інституційного забезпечення реалізації зазначеної політики. З'ясовано сутнісні ознаки та особливості адміністративної діяльності суб'єктів реалізації публічно-сервісної, управлінських та юрисдикційної функцій державної політики у паливно-енергетичній сфері України. Надано пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства у паливно-енергетичній сфері України в умовах децентралізації.

Ключові слова: реалізація державної політики, паливно-енергетична сфера, публічно-сервісна та юрисдикційна функції, адміністративно-правовий механізм, адміністративно-правові засоби, інституційне забезпечення, суб'єкти реалізації політики, адміністративно-правове забезпечення, адміністративна процедура, децентралізація.

АННОТАЦИЯ

Ткаченко А. Ю. Административно-правовые основы реализации государственной политики в топливно-энергетической сфере в условиях децентрализации власти в Украине. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Харьковский национальный университет внутренних дел, Харьков, 2018.

Диссертация посвящена комплексному исследованию административно-правовых основ реализации государственной политики в топливно-энергетической сфере в условиях децентрализации власти в Украине. Раскрыты основные аспекты методологии исследования феномена государственной политики в топливно-энергетической сфере в условиях децентрализации власти, на которых базировалось исследование административно-правовых основ реализации этой политики. Доказано, что реализация государственной политики является объектом административно-правового регулирования. Аргументировано, что для реализации управленческой, публично-сервисной и юрисдикционной функций государственной политики целесообразным является использование административно-правового механизма. Рекомендовано введение понятий «административно-правовые средства-инструменты» и «административно-правовые средства-технологии» административной деятельности. Предложена концепция формирования институционального и административно-правового обеспечения, которые позволили выяснить перечень, виды и основные характеристики административно-правовых средств и субъектов реализации государственной политики. Установлены особенности административной деятельности субъектов реализации управленческой, публично-сервисной и юрисдикционной функций. Разработаны предложения по усовершенствованию административного законодательства в топливно-энергетической сфере Украины в условиях децентрализации власти.

Ключевые слова: реализация государственной политики, топливно-энергетическая сфера, публично-сервисная, юрисдикционная функции, административно-правовой механизм, административно-правовые средства, институциональное обеспечение, субъекты реализации политики, административно-правовое обеспечение, административная деятельность, децентрализация.

SUMMARY

Tkachenko A. Yu. Administrative and Legal Principles for Implementing the State Policy in the Fuel and Energy Sector in the Context of Ukraine's Decentralization. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for the degree of candidate of legal sciences in the specialty 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Financial Law, Informational Law». – Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, 2018.

The dissertation is focused on a comprehensive study of administrative and legal principles for the implementation of the state policy in the fuel and energy sector in the context of Ukraine's decentralization. The author suggests the methodology for studying the phenomenon of the state policy in the fuel and energy sector of Ukraine in the context of decentralization. It is proved that the implementation of the state policy in this sphere is the object for administrative and legal regulation. The author substantiates the expediency of developing and using administrative and legal mechanism for the implementation of the state policy in the fuel and energy sector in the context of Ukraine's decentralization. The role of administrative and legal means in the implementation of the state policy in the fuel and energy sector are clarified. The concept for the formation of institutional provision in the implementation of this policy is offered. The author clarifies the essential characteristics and features of administrative activity of the subjects of realizing public and service, administrative and jurisdictional functions of the state policy in the fuel and energy sector of Ukraine. Proposals for improving the administrative legislation in the fuel and energy sector of Ukraine in the context of decentralization, as well as the administrative and public activities of the subjects of policy implementation are developed and introduced.

Key words: state policy implementation, fuel and energy sector, public and service, jurisdictional functions, administrative and legal mechanism, administrative and legal means, institutional provision, subjects of policy implementation, administrative and legal provision, administrative activities, decentralization.

Підписано до друку 21.03.2018. Папір офсетний. Друк офсетний.

Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет внутрішніх справ,

просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.